

KÜLÖNFÉLÉK

Vasárnapi iskola. Körmöczi János püspök az „unitárium főconsistorium“-ból 1813. július 17-én az inspektor kurátoroknak kiadott utasításában, miután kötelességükké teszi, hogy a jobb talentumu gyermekek felsőbb iskolai tanulását lehetővé tenni és előmozdítani igyekezzenek, a vasárnapi iskolai tanításról ezeket mondja: „Minthogy az otthon maradandó ifjúság a gyakorlásból kijövén, azon gyöngye tanuláskor könnyen elenyészik, elannyira, hogy némelyek emberkort érven, még vallásunk principiumait sem tudják s annál fogva ingadozók, vagy vallástalanok, némelyek pedig a vallásról épen balvélekedésük lesznek, innen minthogy egy jó polgárnak formáltatására a keresztényi sz. vallás legalkalmasabb eszköz, hogy vigyázattal legyenek az inspector curatorok arra, hogy *a régi* azon jó rendtartás minden ekléziában megnyitassék és szorosán megtartassék, mely szerént minden esztendőben, mindkét nembeli ifjúság a helybeli parochusok által, a népesebb ekléziákban a mester is segítségül felvételén, a kiadandó utasítás szerént a vallás principiumaiban, istentisztelet módjában és éneklésben szorgalmasan taníttassanak a lelki tanítók responsabilitása alatt minden vasárnapokon Szentgyörgy napjától fogva Szentmihály napjáig reggeli templom után a férfi-, estvéli templom után pedig a leánynembeli ifjúság és ezekkel is Szentmihály nap körül közönséges examenek a templomban tartatván, az inspector curatorok és esperest vagy ezeknek személyesek alternative maguk közt úgy rendezék, hogy valamelyik mindenik ekléziabeli examenen jelen legyen és erről is a készitendő lajstrom mellett genuine és környüállásos tudósi-ás tétessék a consistoriumnak“.

Szószerinti szövegében közöltük a terjedelmes utasításnak a vasárnapi iskolára vonatkozó részét, mert ez sok, e kérdés körül felmerült félreértést eloszlathat. Nevezetesen eloszlatja azt a téves felfogást, mintha ez az intézmény Angliából lett volna hozzánk áttűtetve. Hiszen még Körmöczi is mint „régii jó rendtartás“-t említi.

Célja az, hogy az elemi iskolákból kikerült mindkétnembeli ifjúság a vallás alapelveiben, az istentisztelet módjában és az éneklésben rendszeres oktatást nyerjen, hogy így a káros hatásoknak kitett ifjúság állandóan egyházi vezetés alatt álljon. Mintha csak a mának szólana ez az intézkedés. Elemi iskoláink megfogytak. Növendékeink nagyrésze idegen befolyás alatt végzi elemi iskoláit. Most van igazán szükség arra, hogy állandóan rajtuk tartsuk kezünket és szemünket a vasárnapi iskola útján. Nagyon tévednek hát azok, akik a „rendes istentisztelet keretében“ szokták végezni ezt. Az istentisztelet a hivek közös cselekménye. Azt nem lehet vasárnapi iskolává átformálni. Ugyancsak tévedésben vannak azok is, akik az újabban gyakorlatba jött gyermek-istentiszteletekkel kívánják pótolni. A gyermek-istentiszteletek célja egészen más, mint a vasárnapi iskoláé. A kettőt összetéveszteni nem szabad. Végül hibás az a felfogás is, amely egy-egy szindarab előadásával vagy mulatság rendezésével véli eleget tenni az ifjúsággal szemben tartozó kötelezettségének. A vasárnapi iskola az ifjúsággal való rendes és komoly foglalkozást kíván különösen ma, amikor az elemi iskolai nevelés hiányait is itt kell pótolni. Ha az időre és helyre nézve nem is lehet pontos és egyöntetű utasításokat adni, de a jó pásztor megtalálja az utat, amelyen az ifjúság lelkéhez juthat s őket állandóan a maga hitbe'i, szellemi és erkölcsi légkörében tarthatja.

Channing emlékűnnep. A Dávid Ferenc-Egylet Kolozsvárt, Channing születése 150-dik évfordulója alkalmából április hó 6-án emlékűnnepélyt rendezett, melyen a főgimnázium ifjusága énekelt. Dr. Boros György püspök megnyitót és dr. Varga Béla emlékbeszédet mondott. Az ünnepély szép közönség érdeklődése mellett folyt le.

Fő- és f. ü. gondnoki értekezlet volt Kolozsvárt 1930. március 10. és 11.-én, amelyen a hivatalosak csaknem teljes szám-ban megjelentek. Az értekezlet az egyh. fegyelmezés és az egyh. adó kérdésében, valamint a papnövendékek gazdasági képzése tekintetében folytatott beható tanácskozást.

Az Unitárius Irodalmi Társaság felolvasó ülései. Az U. I. T. március 2-án Kolozsvárt és április 13-án Tordán szépen sikerült felolvasó-üléseket tartott. Mindkét helyen dr. Boros György tb. elnök mondott elnöki megnyitót. Pálffy Márton főgimn. tanár a

régi unitárius költőkről tartott érdeklődéssel kísért előadást. S. Nagy László főtthkár az újabbi költőinket mutatta be. Mig Gyallay Pap Domokos a Kisfaludy Társaság ujonnan megválasztott tagja, egy-egy novellát olvasott fel.

Jézus történelmi személyisége. *Robert Eisler* német tudós mélyreható kutatásokat végzett Flavius Josephus híres zsidó történetíró művei alapján. Flavius Josephus az evangéliumokon kívül, az egyetlen biztos történelmi forrás, amely Jézusról megemlékezik. Ezt a történelmi forrást a nyugati ker. egyház sokszor és sokképen változtatta s eredeti jellegéből kiforgatta. De Robert Eislernek 16 régi orosz szöveg összehasonlítása alapján sikerült az eredeti szöveget helyreállítania. Az így helyreállított eredeti szöveg alapján ilyen következtetésre jut: „A keresztény forradalom valóban létezett s kezdetben társadalmi volt s a rómaiak igája és a papság ellen irányult, amelyet későbben Pál apostolnak sikerült szellemi forradalommá változtatni. Tehát az az újabbi német és francia felfogás, hogy Jézus a történelemben nem létezett, egyszersmindenkorra elesik.“ „A Marx-féle iskola, mely a szegények és gazdagok közötti osztályharcot hirdeti, midőn a Flavius Josephus eredeti szövegét elfogadja és magyarázza, a Jézus történelmi személyiségét maga is kézzelfoghatóan igazolja.

Gyászhirek: *Árkosi Ferenczy József* gyógyszerész, a hunyadmegyei gyógyszerészegyesület elnöke, az unitárius egyházi főtanács tagja életének 60-ik, boldog házasságának 22-ik évében március hó 4-én váratlanul elhunyt. Élete javakorában hagyott itt egy szép családot, melyért életében annyit küzdött és fáradozott. De a családon kívül áldásos tevékenységet fejtett ki nem csupán a gyógyszerészek egyesületében, hanem a hunyadmegyei magyar társadalom szervezésében. Ezenkívül unitárius egyházának is lelkes, öntudatos és áldozatkész tagja volt, aki nem szóval, hanem cselekedettel szolgálta azt. A halál Budapesten érte, ahová magát gyógykezeltetni ment s ahol a Kerepesi-úti temetőben nyugosznak porai. Áldott emlékét kegyelettel őrzi családja és a messze kiterjedt rokonság. Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok, Lőrinczi Istvánné, Vári Albertné, Lőfi Ödönné és Lőfi Gyuláné testvérüket gyászolják az elhunytban. — *Hosszu Ferenc* volt állami ig.-tanító, egyházi tanácsos, a kálnoki hitelszövetkezet elnöke, az árkosi takarékpénztár igazgatója, életének 72-ik, boldog házasságának 46-ik évében

március hó 12-én Kálnokon rövid szenvedés után elhunyt. A bánatos özvegy, a szerető gyermekek, unokák és nagyszámu közeli és távoli rokon kegyelettel őrzi emlékét. — *Kendi István*, a székelykereszturi unitárius egyházközség énekvezér-tanítója, egyházi tanácsos, életének 44-ik, boldog házasságának 20-ik évében március hó 21-én hosszas és kínos szenvedés után Székelykereszturon meghalt. Akkor ment el, amikor szerető övéinek a legnagyobb szüksége lett volna az ő édesapai gondjára és szeretetére. A családon kívül egyháza életében is lelkes és odaadó munkásságot fejtett ki. — *Mózes András* m. kir. postafőfelügyelő 62 éves korában, boldog házasságának 17-ik évében hosszas szenvedés után április hó 4-én jobblétre szenderült Budapesten. Szerény, de kitartó munkával emelkedett a hivatali lépcsőkön, mindenütt becsülést és elismerést szerezve odaadó hűségével és becsületességével. Egyetlen fia mellett özvegye és nagyszámu rokonság hálás szeretettel őrzi emlékét. — *Kopp István*, a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank tisztviselője, életének 30-ik évében április hó 11-én rövid szenvedés után meghalt. Az élet tavaszkorában távozott el, amikor még annyi remény fűződött fiatal életéhez, bánatot és keserűséget hagyva szerető szülőinek és testvéreinek. Nyugalma legyen csendes! — *Homoródalmási Barra Lajos dr.* 34 éves korában április hó 18-án Budapesten váratlanul elhunyt. Péter Lajosné és Antonya Mihályné testvérüket gyászolják az elhunytban. — *Özv. Balaskó Ferencné* szül. *Teslák Matild* életének 75-ik, özvegye 38-ik évében április 6-án Vargyason befejezte munkás életét. Ürmösi Józsefné édesanyját gyászolja az elhunytban. — *Csegezi Csegezy Mihály* nyug. tordai törvényszéki elnök, volt országgyűlési képviselő, az aranyostordai unitárius egyházkör tb. f. ü. gondnoka, az unitárius egyház főtanácsának és a tordai unitárius egyházközség keblbi tanácsának tagja, 88 éves korában, egy szép és áldásos élet után, március hó 2-án elhunyt Tordán. Egy meleg szívé s a közügyeket lelkesen szolgált férfi távozott el benne, kinek emléke áldott a családban és az egyházban.

Hirdetés. A „Keresztény Magvető“ régi évfolyamaiból több kötet van raktáron, amelyek akár egyben akár füzetenkint is eladók. Aki ezekből vásárolni akar, lépjük érintkezésbe a szerkesztőséggel, ahonnan olcsó árban megszerezheti. Ugyancsak a Borbély Ferenc által készített Tartalomjegyzék- és Tárgymutatóból is több példány áll rendelkezésre, melyeket olcsón árusítunk.

A szerkesztésért felelős: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás

a Keresztény Magvetőre az utóbbi nyugtázás óta történt
fizetésekről.

Gálffy Zsigmond (1927-28) 200 és alapító díj 50 L.,
Ürmösi Károly (1927. részlet) 100 L., Dr. Szolga Ferenc
(1926-28. részlet) 400 L., Dr. Szent-Iványi József (1927-30)
700 L., Patakfalvi Zsigmond (1929) 300 L., Gálffy Zsigmond
(1929) 250 L., Pálffy László (1929) 300 L., Csegezy Mihály
(1929-30) 350 L., Unitárius főgimnázium Székelykeresztur (1930)
300 L., Pap Mózes (1925-26. részlet) 200 L., Magyar Nem-
zeti Kaszinó Kolozsvár (1925-29) 1000 L., Dr. Boros György
püspök (1923-27. részlet) 500 L., Dr. Lukácsy József (1926-29)
800 L., Dr. Mikó Imre (1926-28. részlet) 400 L., Tükössy
Sámuel (1926-27. részlet) 300 L., Dr. Bernád Ágoston (1925.
részlet) 100 L., Ürmösi Kálmán (1923-25. részlet) 200 L.,
Dr. Abrudbányay Ede (1922-29) 750 L., Dr. Ferencz Áron
(1923-24. részlet) 200 L., Mózes Károly (1929) 300 L., Ormai
Kálmán (1929) 300 L., Ébert András (1930) 300 L., Dr. Zsakó
István (1930) 300 L., Kiss Sándor (1923, 1928, 1929) 510 L.,
Kisgyörgy Sándor esperes (1930) 250 L., Ürmösi Károly
(1927) 100 L., Pap Mózes (1926-27. részlet) 200 L., Dr.
Szolga Ferenc (1929. részlet) 200 L.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetések bekül-
dését, hogy a folyóirat ne szenvedjen fennakadást.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

